

# ВСТУП

## СПІВПРАЦЯ ЗАРАДИ ПОБУДОВИ БЕЗПЕЧНОГО ПРОСТОРУ У СИСТЕМІ «ЗЕЛЕНИЙ КЛЮЧ»

Відомо, що Зігмунд Фройд, засновник психоаналізу, є автором роботи під назвою «Аналіз фобії одного п'ятирічного хлопчика» [7], яка присвячена дитині. І яка проходила завдяки підтримці батька маленького Ганса. Надалі з дітьми працювали й розвивали дитячий психоаналіз такі психоаналітики, як: Анна Фройд, Мелані Кляйн, Герміна Хуг Хельмут, Франсуаза Дольго, Дональд Віннікотт та інші.

Надихаючись роботами цих психоаналітиків, а також практикою закордонних спеціальних дитячих закладів: школи в «Невілі» [6] та інституції Courtil [1], у мене з'явилась ідея спроби створення площадки в Україні для роботи з дітьми.

Так, «Зелений ключ» [11] — це назва проєкту, яка створена із двох слів: «зелений» [2] і «ключ» [2]. Де слово «зелений» [2] має походження від назви «Зеленого будинку» створеного Франсуазою Дольго, а слово «ключ» [2] — означає відповідь. Вислів



проєкту: «Знайди свій Зелений ключ» [2] — це «запрошення до роздумів» [2] з тим, щоб знайти відповідь на питання, яке турбує

«Зелений ключ» [11] — це простір, спроба створення простору який би я хотіла окреслити як той, що знаходиться між простором інституції Courtil [1] та школи в «Невілі» [6].

### АЛЕ ЩО МИ ПРО ЦЕ ЗНАЄМО?

Ми знаємо, що школа в «Невілі» [6] заснована в 1973 році, в якій дванадцять дорослих навчають близько сорока дітей у віці від 6 до 16 років. Проєкт школи був розроблений у співпраці з Франсуазою Дольто і Фернаном Урі. Функціонування школи засноване на ідеях інституціональної педагогіки, яка належить Фернану Урі (1920–1998) і Раймону Фонв'ю (1923–2000). Ціллю інституціональної педагогіки є встановлення, створення й забезпечення дотримання правил життя в школі через інституцію, якою є загальні збори учнів, різноманітні «місця для слів». Ідея в тому, що якщо дитина сприймає школу як орієнтир, безпечне місце, де можуть бути вирішені проблеми, вона поступово візьме на себе відповідальність за шкільне життя. Вона збереже або відкриє для себе бажання навчатися завдяки своїй ініціативі.

З іншого боку ми говоримо про інституцію Courtil [1]. Це заклад, який заснований у вересні 1982 року Олександром Стівенсом. Спочатку в

Courtil [1] було близько двадцяти дітей. Потім їх кількість збільшилась до майже ста п'ятдесяти. Courtil [1] розташований у Бельгії, на межовій території з Францією. Більше 30 років робота проводиться у суворому психоаналітичному посиленні на Зігмунда Фройда і Жака Лакана. Розвиток цієї інституції продовжується завдяки роботі психоаналітичної спільноти, яка підтримується з самого початку регулярними тематичними дослідженнями, семінарами і читанням аналітичних текстів.

У 1993 році під керівництвом Жака-Алена Міллера була створена Міжнародна мережа дитячих закладів Фрейдівського поля, яка поєднувала окрім Antenne 110 і Courtil у Бельгії, заклади Nonette de Clermont-Ferrand, до якого пізніше приєднався Міш'олім, заклад в Тель-Авіві.

Відомо, що Courtil [1] надає місце суб'єкту, не об'єктивізуючи його. І це те, на що я опиралася при написанні роботи «Творча майстерня «Зелений ключ», як перехідний простір в учбовому процесі» [2], у якій я досліджувала питання: «чи є простір творчої майстерні «Зелений ключ» аналітичним?».

Саме тому, тут, у книзі, текстах дітей, ви не знайдете помилок, неправильно написаних слів чи речень. Навпаки, діти вчать дорослих поважати свій труд. Тобто я хочу сказати, що IQ дітей не перевіряється. Діти беруть активну участь в існуванні «Зеленого ключа» [11]. Ми говоримо про прикладний психоаналіз, про який говорив Жак Лакан. Робота з дітьми — це не психоаналіз, але робота, яка ним спрямована.

У 2019 році під керівництвом Вольних Юрія та у складі групи від Фрейдового поля в Україні мені пощастило стати учасницею міжнародних конгресів: PIPOLE 9 The unconscious and the brain nothing in common (Брюссель, Бельгія) та Femmes en psychanalyse (Париж, Франція). І я щиро дякую долі за таку можливість. Якщо ми продовжимо говорити про школу в «Невілі» [6], то варто згадати інструменти інституціональної педагогіки, які використовуються у цій школі.

Фаб'єн дОртолі і Мішель Амрам у фільмі Françoise Dolto & L'Ecole de La Neuville [6] говорять, що ключовий інструмент полягає у створенні «місць для слова» [6], які діють на основі принципів взаємодопомоги, водночас вчитель дає простір для мови дитини.

### «ЩО НОВОГО?» [6]

«Що нового — це щоденний час для розмови, протягом якого вранці учні можуть розповісти класу те, чим вони хочуть поділитися з ними.

Водночас переслідується подвійна ціль:

- Дозволити дитині вивільнитися у мові від того, що її турбує, щоб вона могла бути більш доступною для участі у шкільних заходах.
- Заохочувати словесне вираження, створюючи справжні ситуації для спілкування, у яких учень звертається до класу тому, що йому дійсно є що сказати» [6].